

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

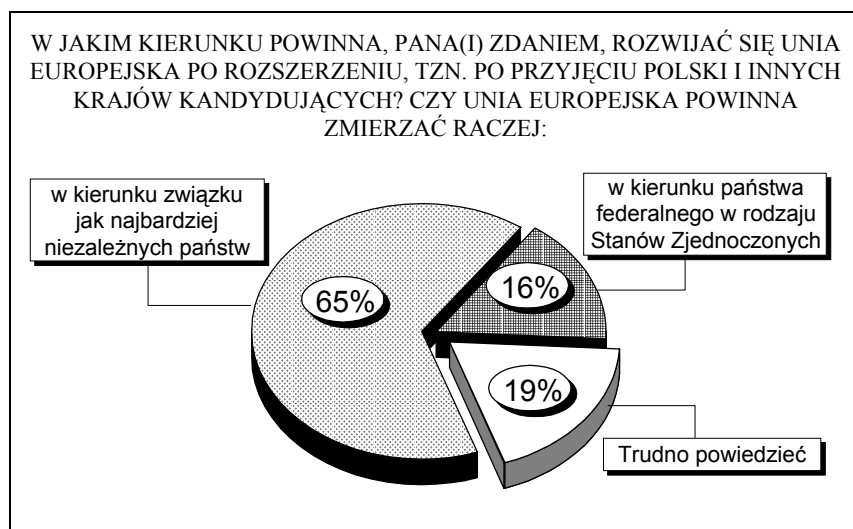
BS/57/2003

JAKIEJ UNII CHCEMY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2003

- Większość Polaków (65%) uważa, że państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny zachować jak największą niezależność. Jedynie 16% jest zdania, że Unia powinna ewoluować w kierunku państwa federalnego na wzór Stanów Zjednoczonych.

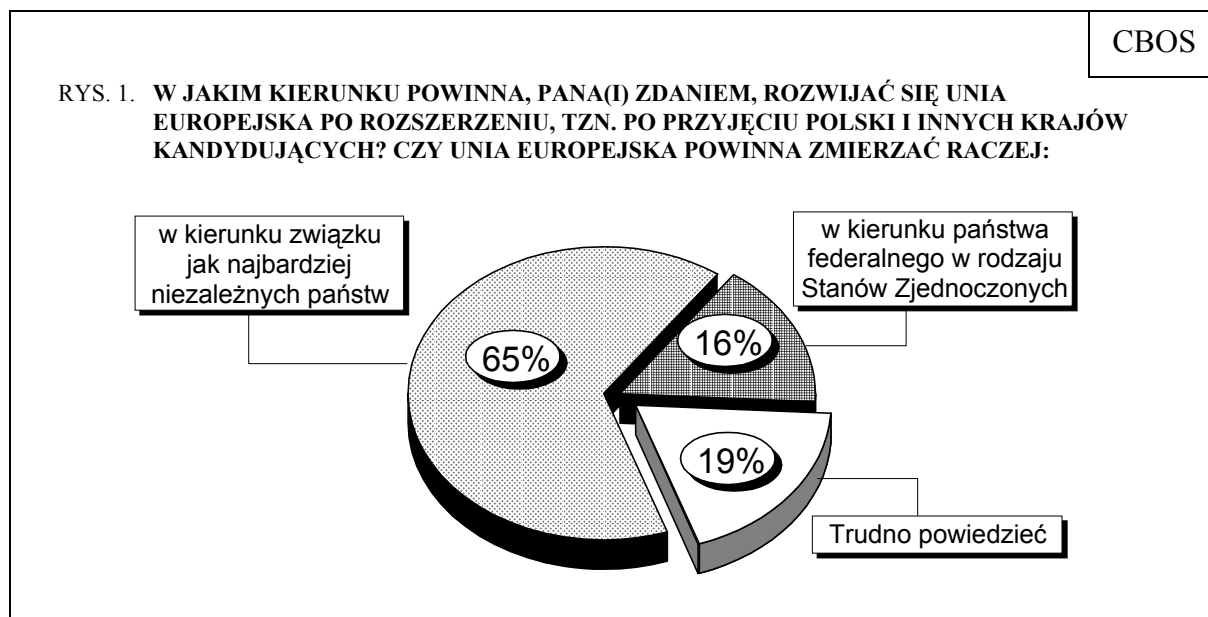

- W opinii większości ankietowanych (61%) państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny mieć jak najwięcej swobody w określaniu swojej polityki zagranicznej. Z poglądem, że należy wypracować wspólne kierunki takiej polityki, zgadza się nieco ponad jedna trzecia badanych (36%).
- Mimo przywiązania do idei zachowania przez państwa członkowskie UE jak największej niezależności, dość dużo Polaków zaakceptowałoby utworzenie w Unii instytucji pełniących funkcję wspólnego rządu (52%), urzędu prezydenta (39%) oraz oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem (44%).

Planowane rozszerzenie Unii Europejskiej wiąże się z koniecznością zmian instytucjonalnego kształtu tej organizacji. Zmiany w jej funkcjonowaniu wprowadził już traktat nicejski, który wszedł w życie w lutym tego roku. Kolejne, znacznie dalej idące, propozycje w tym zakresie wypracowuje od ponad roku Konwent Europejski, w którego pracach uczestniczą, choć bez prawa głosu, państwa kandydujące. Propozycje te zmierzają do stworzenia prawnych podstaw ściślejszej współpracy między krajami członkowskimi i pogłębienia wspólnotowego wymiaru Unii Europejskiej. Oznacza to przejęcie przez strukturę ponadnarodową niektórych kompetencji państwa federacyjnego. Wśród proponowanych przez Konwent rozwiązań znalazło się m.in. utworzenie urzędu prezydenta Unii Europejskiej oraz wypracowanie przez tę organizację wspólnej polityki obronnej. W związku z tym zapytaliśmy Polaków o ich opinie na temat przyszłości Unii Europejskiej¹.

Prawie dwie trzecie badanych (65%) opowiada się za modelem funkcjonowania Unii Europejskiej określanym niekiedy jako Europa ojczyzn, uważając, że w przyszłej UE państwa członkowskie powinny zachować jak najdalej idącą niezależność. Tylko 16% Polaków popiera wizję wspólnoty europejskiej jako państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (154) przeprowadzono w dniach 1-4 marca 2003 roku na liczącej 975 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

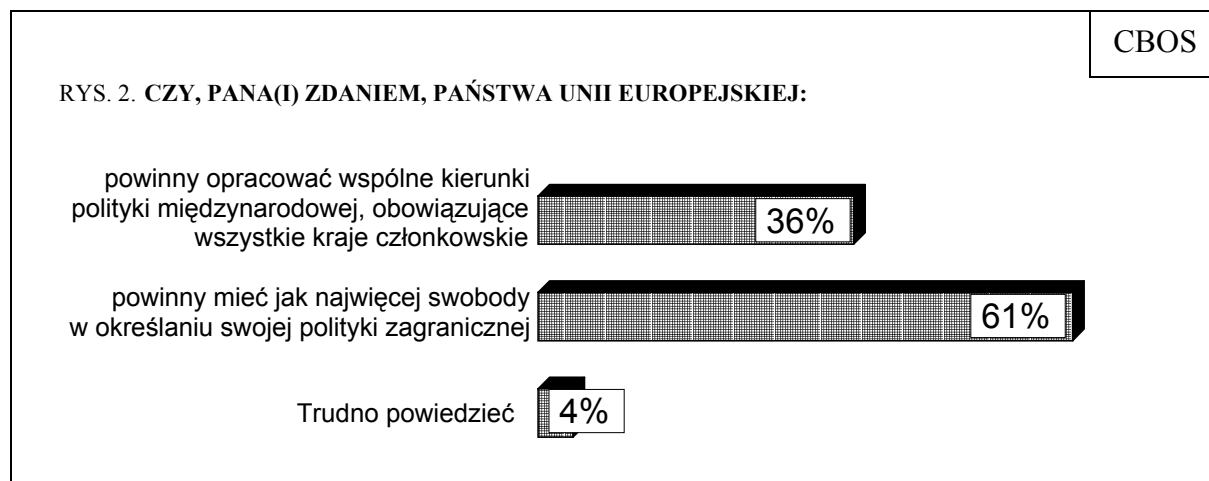
Zwolennicy Europy niezależnych państw stanowią większość we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Natomiast ku modelowi federacyjnemu relatywnie najczęściej skłaniają się ludzie młodzi - od 18 do 24 roku życia (26%) oraz mieszkańcy największych miast, liczących ponad 500 tys. ludności (27%).

Kwestia ta w stosunkowo niewielkim stopniu różnicuje opinie zwolenników i przeciwników członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Wprawdzie za utworzeniem państwa federacyjnego częściej opowiadają się badani zamierzający poprzeć integrację w referendum (20%), niż ci, którzy planują głosowanie przeciw (6%), jednak w obu grupach bardzo wyraźnie dominuje poparcie dla Unii Europejskiej jako związku maksymalnie niezależnych państw. Do takiego rozwiązania przychyliła się 70% zwolenników akcesji i 75% jej przeciwników.

Kwestią szczególnie aktualną w kontekście rozbieżności wewnątrz Unii Europejskiej dotyczących postępowania wobec Iraku jest sprawa uzgadniania w ramach tej organizacji polityki zagranicznej.

Zdaniem większości Polaków (61%) państwa członkowskie Unii powinny mieć jak najwięcej swobody w określaniu swojej polityki zagranicznej. Z opinią, że należy wypracować wspólne kierunki takiej polityki, zgadza się 36% badanych. Na stosunkowo

niskie społeczne poparcie dla tego postulatu zapewne miał wpływ rozłam w Unii Europejskiej w sprawie wojny w Iraku i ostra krytyka proamerykańskiego stanowiska Polski przez prezydenta Francji Jacquesa Chiraca.

Za wypracowaniem przez państwa unijne kierunków wspólnej polityki zagranicznej opowiada się szczególnie dużo ludzi młodych - do 24 roku życia (48%) oraz uczniów i studentów (50%). Rozwiązanie to nieco częściej aprobują zwolennicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (38%) niż jego przeciwnicy (29%), choć w obu grupach przeważa poparcie dla jak największej autonomii w określaniu przez państwa członkowskie swojej polityki zagranicznej (opcję tę aprobuje odpowiednio: 61% i 68% badanych z tych grup).

Deklarowane przywiązanie do idei Unii Europejskiej jako związku niezależnych państw kontrastuje z dość dużą akceptacją społeczną powołania do życia takich instytucji wspólnotowych, jak wspólny rząd i prezydent. Przy czym zwraca uwagę fakt, że więcej osób aprobuje powstanie instytucji pełniącej funkcję wspólnego rządu (52%) niż utworzenie urzędu prezydenta (39%). Być może dlatego, że o ile za odpowiednik rządu Unii Europejskiej (o ograniczonych wszakże uprawnieniach) można by ewentualnie uznać Komisję Europejską, o tyle powstanie urzędu prezydenta jest ideą całkowicie nową.

Mimo deklarowanego poparcia dla jak największej swobody w określaniu przez państwa członkowskie UE swojej polityki zagranicznej, dość znaczna jest akceptacja powstania oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem. Pomysł ten popiera 44% badanych, natomiast odrzuca go niemal jedna trzecia (32%).

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinna (powinien/powinny) powstać:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Ogółem
	w procentach			
- instytucja pełniąca funkcję wspólnego rządu	52	23	25	100
- urząd prezydenta	39	34	27	100
- oddziały wojskowe pod wspólnym dowództwem	44	32	24	100

Ideę utworzenia w Unii Europejskiej wspólnego rządu, urzędu prezydenta oraz sił zbrojnych stosunkowo najczęściej akceptują osoby od 45 do 54 roku życia, mieszkańcy dużych, ale nie największych miast (od 101 do 500 tys. ludności) oraz ankietowani z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Odrzucają ją przede wszystkim (konsekwentnie w każdym z trzech przypadków) mieszkańcy miast średniej wielkości (od 20 do 100 tys. ludności) oraz największych (liczących ponad 500 tys. ludności), a także osoby z wykształceniem średnim oraz, szczególnie często, z wyższym.

Poparcie dla wszystkich trzech propozycji przeważa wśród zwolenników integracji. Jej przeciwnicy zaś skłonni są opowiedzieć się za powołaniem wspólnego rządu (46%) i oddziałów wojskowych (43%), natomiast są raczej przeciwni (42%) utworzeniu urzędu prezydenta Unii Europejskiej.

Polacy deklarują poparcie dla zachowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej jak największej niezależności. Sprzeciw wobec pogłębiania wspólnoty

europejskiej może wynikać z utrwalenia się w społecznej świadomości obaw dotyczących utraty suwerenności narodowej po przystąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej. Jednocześnie dość znaczna jest aprobata powołania ponadnarodowych struktur politycznych i militarnych. Może to oznaczać, że na poziomie ideologicznym Polacy jednoznacznie odrzucają wspólnotę, ale na poziomie funkcjonalnym skłonni są w znacznej mierze ją zaakceptować.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. W jakim kierunku powinna, Pana(i) zdaniem, rozwijać się Unia Europejska po rozszerzeniu, tzn. po przyjęciu Polski i innych krajów kandydujących? Czy Unia Europejska powinna zmierzać raczej: 1 - w kierunku państwa federalnego w rodzaju Stanów Zjednoczonych; 2 - w kierunku związku jak najbardziej niezależnych państw

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	65	19	974
Płeć				
Meżczyźni	19	67	14	464
Kobiety	13	64	23	510
Wiek				
18-24 lat	26	64	10	151
25-34	20	71	9	175
35-44	9	75	16	198
45-54	18	69	14	182
55-64	18	57	25	98
65 lat i więcej	6	52	42	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	12	61	27	358
Miasto do 20 tys.	16	69	15	139
20-100 tys.	21	66	13	182
101-500 tys.	11	71	17	188
501 tys. i więcej mieszk.	27	64	9	106
Wykształcenie				
Podstawowe	13	49	38	263
Zasadnicze zawodowe	17	66	17	251
Średnie	17	73	10	338
Wyższe	18	77	5	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	12	83	6	66
Prac. umysł. niż. szczebla	17	72	11	81
Pracownicy fiz.-umysł.	28	66	7	77
Robotnicy wykwalifikowani	13	77	10	72
Robotnicy niewykwalifik.	14	62	24	31
Rolnicy	9	63	28	47
Pracujący na własny rach.	26	74	0	36
Bierni zawodowo				
Renciści	11	52	37	95
Emeryci	11	52	37	182
Uczniowie i studenci	25	66	10	89
Bezrobotni	16	68	16	161
Gospodynie domowe i inni	11	83	6	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	12	79	10	151
społ. właścicieli				
prywatnych i państwa	18	69	13	71
sekt. pryw. poza rolnict.	24	67	10	154
prywatnym gosp. rolnym	8	68	24	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	8	74	18	124
300-399	14	62	24	73
400-599	19	69	11	154
600-800	14	62	24	149
Powyżej 800 zł	21	70	9	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	63	22	328
Średnie	14	64	22	412
Dobre	20	72	9	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	69	22	42
Raz w tygodniu	17	63	21	479
1-2 razy w miesiącu	12	69	18	154
Kilka razy w roku	16	64	20	192
W ogóle nie uczestniczy	18	73	9	105
Poglądy polityczne				
Lewica	16	72	12	217
Centrum	17	70	13	276
Prawica	19	68	13	245
Trudno powiedzieć	11	52	37	234

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, państwa Unii Europejskiej: 1 - powinny opracować wspólne kierunki polityki międzynarodowej, obowiązujące wszystkie kraje członkowskie; 2 - powinny mieć jak najwięcej swobody w określaniu swojej polityki zagranicznej (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	61	4	973
Płeć				
Mężczyźni	39	59	2	465
Kobiety	33	62	5	508
Wiek				
18-24 lat	48	51	1	151
25-34	33	65	2	175
35-44	37	61	2	198
45-54	33	64	3	182
55-64	31	66	3	98
65 lat i więcej	31	58	11	168
Miejsce zamieszkania				
Wies	37	58	5	357
Miasto do 20 tys.	27	67	6	139
20-100 tys.	34	63	2	182
101-500 tys.	42	56	2	189
501 tys. i więcej mieszk.	35	64	1	106
Wykształcenie				
Podstawowe	32	59	9	262
Zasadnicze zawodowe	36	63	3	252
Średnie	39	59	2	338
Wyższe	36	64	0	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	25	75	0	66
Prac.umysł.hiz.szczębla	35	65	0	81
Pracownicy fiz.-umysł.	41	55	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	34	65	1	72
Robotnicy niewykwalifik.	32	64	4	31
Rolnicy	22	72	6	47
Pracujący na własny rach.	50	50	0	36
Bierni zawodowo				
Rencisci	36	56	8	95
Emeryci	33	59	8	181
Uczniowie i studenci	50	48	2	89
Bezrobotni	34	63	2	161
Gospodynie domowe i inni	36	64	0	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	35	64	1	151
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	46	52	2	71
sekt. pryw. poza rolnict.	33	66	2	154
prywatnym gosp. rolnym	25	70	5	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	27	67	6	124
300-399	29	65	6	73
400-599	37	58	4	154
600-800	36	60	4	149
Powżej 800 zł	37	62	1	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	32	64	4	328
Średnie	39	56	5	411
Dobre	35	64	1	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	59	2	41
Raz w tygodniu	32	63	4	478
1-2 razy w miesiącu	41	56	4	154
Kilka razy w roku	35	61	4	193
W ogóle nie uczestniczy	43	56	1	105
Poglądy polityczne				
Lewica	39	59	3	217
Centrum	35	62	3	276
Prawica	38	61	1	245
Trudno powiedzieć	32	60	8	232

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinna powstać instytucja pełniąca funkcję wspólnego rządu? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	23	25	974
Płeć				
Mężczyźni	55	27	18	465
Kobiety	50	20	30	510
Wiek				
18-24 lat	57	23	20	151
25-34	57	26	17	175
35-44	53	26	22	198
45-54	61	26	13	182
55-64	47	23	30	98
65 lat i więcej	37	15	48	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	54	20	26	358
Miasto do 20 tys.	45	24	31	139
20-100 tys.	47	30	24	182
101-500 tys.	58	20	22	189
501 tys. i więcej mieszk.	55	30	16	106
Wykształcenie				
Podstawowe	45	15	39	263
Zasadnicze zawodowe	60	17	22	252
Średnie	53	29	18	338
Wyższe	50	36	14	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	53	41	6	66
Prac. umysł. niż. szczebla	45	31	23	81
Pracownicy fiz.-umysł.	56	28	16	77
Robotnicy wykwalifikowani	56	30	14	72
Robotnicy niewykwalifik.	55	25	20	31
Rolnicy	53	14	33	47
Pracujący na własny rach.	49	35	17	36
Bierni zawodowo				
Rencisci	51	7	42	96
Emeryci	44	16	40	182
Uczniowie i studenci	52	29	19	89
Bezrobotni	60	21	19	161
Gospodynie domowe i inni	61	27	12	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	52	35	13	151
społec. właścicieli				
prywatnych i państwa	57	22	21	71
sekt. pryw. poza rolnict.	50	31	18	154
prywatnym gosp. rolnym	58	9	33	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	57	17	27	124
300-399	58	17	26	73
400-599	54	27	19	155
600-800	49	23	28	149
Powyżej 800 zł	56	26	18	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	52	20	28	328
Średnie	54	22	24	412
Dobre	50	30	20	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	53	16	31	42
Raz w tygodniu	53	24	23	479
1-2 razy w miesiącu	47	19	34	154
Kilka razy w roku	50	30	20	193
W ogóle nie uczestniczy	58	21	21	105
Poglądy polityczne				
Lewica	55	27	18	217
Centrum	59	23	18	276
Prawica	58	25	17	245
Trudno powiedzieć	36	18	47	234

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinien powstać
urząd prezydenta?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	34	27	974
Płeć				
Mężczyźni	41	38	21	465
Kobiety	37	30	33	510
Wiek				
18-24 lat	36	45	20	151
25-34	40	42	19	175
35-44	38	37	25	198
45-54	47	32	21	182
55-64	41	25	34	98
65 lat i więcej	30	21	49	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	40	28	31	358
Miasto do 20 tys.	40	28	32	139
20-100 tys.	31	48	21	182
101-500 tys.	43	29	28	189
501 tys. i więcej mieszk.	36	46	18	106
Wykształcenie				
Podstawowe	36	22	42	263
Zasadnicze zawodowe	45	26	29	252
Średnie	37	44	19	338
Wyższe	36	48	15	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	55	8	66
Prac. umysł. niż. szczebla	33	43	24	81
Pracownicy fiz.-umysł.	35	52	12	77
Robotnicy wykwalifikowani	34	38	28	72
Robotnicy niewykwalifik.	44	37	20	31
Rolnicy	35	20	45	47
Pracujący na własny rach.	41	45	14	36
Bierni zawodowo				
Rencisci	42	12	46	96
Emeryci	35	22	43	182
Uczniowie i studenci	35	51	14	89
Bezrobotni	48	29	24	161
Gospodynie domowe i inni	40	38	23	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	43	36	21	151
społec. właścicieli				
prywatnych i państwa	38	49	13	71
sekt. pryw. poza rolnict.	31	51	19	154
prywatnym gosp. rolnym	39	21	41	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	43	25	33	124
300-399	49	27	24	73
400-599	40	37	24	155
600-800	42	29	29	149
Powyżej 800 zł	35	44	21	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	37	31	33	328
Średnie	43	31	26	412
Dobre	33	45	22	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	54	23	22	42
Raz w tygodniu	41	32	27	479
1-2 razy w miesiącu	30	36	35	154
Kilka razy w roku	35	40	25	193
W ogóle nie uczestniczy	39	36	25	105
Poglądy polityczne				
Lewica	42	37	21	217
Centrum	45	36	19	276
Prawica	41	41	19	245
Trudno powiedzieć	25	21	53	234

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinny powstać oddziały wojskowe pod wspólnym dowództwem? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	32	24	972
Płeć				
Mężczyźni	49	35	17	464
Kobiety	40	30	30	508
Wiek				
18-24 lat	50	35	15	151
25-34	42	44	14	174
35-44	43	38	19	198
45-54	53	30	18	181
55-64	47	26	27	98
65 lat i więcej	34	17	49	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	47	28	26	357
Miasto do 20 tys.	44	32	24	138
20-100 tys.	37	44	19	182
101-500 tys.	52	24	25	189
501 tys. i więcej mieszk.	38	43	19	106
Wykształcenie				
Podstawowe	39	19	41	262
Zasadnicze zawodowe	50	29	21	250
Średnie	45	40	15	338
Wyższe	41	44	15	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	36	53	11	66
Prac. umysł. niż. szczebla	38	46	16	81
Pracownicy fiz.-umysł.	46	46	8	77
Robotnicy wykwalifikowani	46	39	15	72
Robotnicy niewykwalifik.	60	19	21	31
Rolnicy	50	21	30	47
Pracujący na własny rach.	63	30	7	36
Bierni zawodowo				
Rencisci	44	17	39	96
Emeryci	38	20	42	182
Uczniowie i studenci	45	41	14	89
Bezrobotni	47	31	21	159
Gospodynie domowe i inni	47	31	22	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	44	41	15	151
społec. właścicieli				
prywatnych i państwa	55	34	11	71
sekt. prym. poza rolnict.	43	46	11	154
prywatnym gosp. rolnym	51	19	30	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	45	26	28	123
300-399	55	26	19	73
400-599	39	41	21	155
600-800	48	28	24	149
Powyżej 800 zł	50	31	19	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	44	28	28	326
Średnie	46	32	23	412
Dobre	42	39	19	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	47	30	23	42
Raz w tygodniu	45	31	25	478
1-2 razy w miesiącu	42	30	28	153
Kilka razy w roku	44	40	16	193
W ogóle nie uczestniczy	48	28	24	105
Poglądy polityczne				
Lewica	51	33	16	216
Centrum	48	36	15	276
Prawica	46	37	17	245
Trudno powiedzieć	32	22	46	233